

ЦВІТАРІНЬ

Тук-тук!.. — тихенько застукотіло на горішній вітці. Так тихо, як у тебе іноді у вушку задзвенить,— навіть ніхто, крім тебе, і не почує. Отак застукотіло і в гнізді, в двох малесеньких яєчках, і почула цей стук лише мати-пташка. Це ж були її рідні-рідні яєчка.

— Тук-тук! — знову повторилося в першому і в другому яєчку. Але вже трошки голосніше. Так, ніби роса падала на світанку з пелюсток лісових дзвіночків. Це вже почули інші пташки. Вони висували голівки із своїх гнізд і з цікавістю прислухалися.

— Їм так важко пробити цю тверду шкаралупку,— зітхаючи сказала мати-пташка. — Навіщо я знесла такі тверді яєчка!

Але подруги з сусідніх гнізд засміялися-зацвірінчали. Адже у всіх пташок такі яєчка. І нічого — пташенята вилуплюються.

— Тук-тук! — почулося втретє. І це було цілком виразно — так, як стиглі кислички падають на стежку.

І раптом — трах! — розкололися яєчка, і звідти висунулися дві малесенькі кумедні голівки з великими ротами. Їх роти враз розкрилися.

— Цві!— цвікнуло перше пташеня.

— Рінь! — закінчило друге.

— Цві-рінь! — сказали вони разом і так широко розкрили роти, що здавалося, от-от роздеруться.

— Цві-та-рінь! Цвітарінь! — підняли всі пташки враз галас, заспівали, засміялися, бо пташки були взагалі найпривітніші і найвеселіші в лісі, а тут же — в їхньої товаришки вилупилися пташенята.

І пташенят тих назвали Цві та Рінь.

У лісі вже наливалися терпкі кислочки, а в полі покосили жито й пшеницю. Цілий день Цві та Рінь літали над лісом. Вершечки дерев жартома лоскотали їх, пташки спускалися до річки або намагались у височині догнати хмарки. Коли не було вітру, вони літали дуже-дуже високо. Адже високо не так страшно було літати. З височини їм усе здавалося маленьким і ласкавим, а коли вони спускалися вниз — все було велике-велике: і дерева, і кущі, і звірі. Далеко приємніше було літати високо!

Щоб не загубити одна одну, вони весь час переспівувалися:

— Цві! Цві! Цві! — кликала Рінь з річки.

— Рінь! Рінь! Рінь! — відповідала Цві з ліщини.

А ви знаєте, чому пташки ввечері здійсмали такий галас, у лісі? То клопітлива мати скликала їх на весь ліс:

— Цві та Рінь! Цві та Рінь! Цвітарінь!

А пташки, її подруги, допомагали всі хором:

— Цві та Рінь! Цві та Рінь! Цвітарінь!

Цві та Рінь повертали до свого гнізда, і тут починалися такі співи, що кожному листочку в лісі хотілося усміхнутись, а то просто пташки розповідали матері сьогоднішні новини.

— Я була сьогодні над річкою,— казала Рінь,— і бачила, як чайки літають понад самою водою і ловлять пташок, що літають у воді, зовсім без крил. А на болоті я зустріла кумедних довгих птахів. У них у всіх по одній нозі, але вони стоять рівно і не хитаються, і мені здалося — вони спали. Мамо! Невже можна спати не в себе у гніздечку, а на одній нозі?

— А я бачила багато звірів,— перебила її Цві,— але ніхто з них не літає, як ми. Подумайте! Навіть велика ведмедиха не може літати. Вона така велика, що й одна її лапа не вміститься у нашому гнізді. Але я сама бачила, як вона хотіла зірвати грушку і не могла її дістати. Вона трусила, трусила стовбур, але верхня грушка не падала, а я підлетіла і поклювала, скільки хотіла. І я нікого не боюся, бо від усіх можу полетіти!

Та трапилося зовсім не так.

Вже поспіли кислички на диких яблунях, тріскалися шкаралупки на каштанах. Кароокі каштани падали на лісові стежки, і здавалося — веселі очі дивляться з землі. А за каштанами почало опадати й листя. Пташки загомоніли про відліт.

Одного сухого, але вже не теплого ранку в лісі почулася незнайома пісня:

Чіт-чіт-перечіт!

Чи почули мій привіт?

На дубі сиділа весела, не відома малечі пташка. Але літні пташки її знали. Це була північна гостя — чечіточка.

— Як, ви й досі не полетіли? — дивувалася чечітка. — А в нас уже випав сніг, і я швидше подалася сюди. Тут буде не так холодно, і я перезимую у вас. Але, любі мої, збирайтеся швидше. Незабаром

прилетить справжня морозиха — біла сова, а тоді вже, будьте певні, скоро випаде сніг. Мені що? Мені нічого! Ваша зима мені не страшна!

Чечітка наробила переполоху в лісі, і на терміновому пташиному зльоті вирішено було негайно відлітати.

Літні пташки ще перецвірінькувалися про різні дрібні справи, коли зненацька згори каменякою упав шуліка з гачкуватим дзьобом.

Всі пташки кинулися врозтіч. Але він встиг схопити в свої колючі пазури маленьку пташку.

— Ббах-бах! — пролунало раптом. Постріл?

Всі пташки враз примружили очі, бо перед ними постелився туман. А коли відкрили — туман розійшовся — ні шуліки, ні маленької пташки ніхто вже не бачив.

Уночі всі пташки зібралися летіти.

— Цві! Цві! Цві! — кликала сестричка, але не чути було звичайної відповіді.

— Де ж Цві? Де ж Цві? — хвилювалася мати.

Цві ніде не було.

— Ой мамо! — заплакала Рінь. — То, мабуть, її потяг шуліка.

Та сумувати було ніколи. Співаючи прощальних пісень, пташки знялися вгору.

Замрячив дрібний дощик, і здавалося, весь ліс плаче за пташками, бо з усіх гілочок, листків, хвоїнок стікали дрібні краплини.

Останніми відлетіли журавлі і дикі гуси. Опало листя. Затихла говорлива річка. Жаби й риби залізли подалі від таких холодних неприємностей і поснули на всю зиму. Випав сніг, і почалася справжня зима.

Було темно й тихо. Тільки чулись якісь дивні звуки, зовсім не схожі на пташине цвірінькання.

— Хрр-хрр,— хрпів хтось.

"Де ж це я?" — подумала Цві перелякано.

На ній згори і з боків було сухе листя. Це вона зрозуміла. Але це було не в лісі, ні. Вона випросталася, підстрибнула на лапках, і враз її носик ткнувся в щось густе, волохате, дуже тепле й м'яке.

— Тут хоч тепло, як під маминими крилами, але де ж це? — міркувала вона. — Може, це той шуліка, що схопив мене, відніс до себе на гору? Але ні, він би з'їв мене давне?. І потім, він же випустив мене, і я упала.

Цві спробувала розправити свої крильця і тихенько сказала:

— Цвірі-цвірі-цвір— цвірінь!

І раптом щось заворушилося у темряві.

— Мамо! Мамо! — почулися рикаючі голоси десь тут поблизу.—
Прокидайся, вже, напевне, весна — вже пташки співають!

І Цві відчула, що те, в чому вона сиділа, заворушилось, і було воно дуже-дуже велике. Воно, це велике, потяглося, позіхнуло так, що вітром війнуло, і сказало басом, просто як грім загуркотів:

— Що, весна? Пташки співають? Ну, я гляну!

Цві сиділа ні жива ні мертва. Та вона з головою заховалась у волохату шерсть, і її ніхто не бачив. Проте все, що вона побачила, зовсім приголомшило її.

Волохате, велике одгорнуло лапою листя й гілки, і в темряву ринуло світло. Спочатку аж очі засліпило,— а потім вона побачила, вона побачила, що сидить на спині великої ведмедиhi! Тої самої ведмедиhi, що не вміла літати, але була найдужчим звіром у лісі. А поруч лежали двоє маленьких ведмежаток.

Холодом-морозом війнуло у теплий ведмежий барліг. І всі — і великі, і малі, і навіть непомітна нікому Цві — подивилися — і не впізнали рідного лісу.

Білим, холодним мело на всі боки й намітало високі кучугури. Маленьких кущиків навіть не видно було. Виля хуртовина, танцювала метелиця, а вітрові підспівували десь здалеку голодні вовки.

— Де там весна! — гримнула сердито ведмедиха.— Тільки розбуркали мене даремно! Пустуни!

— Але ж ми чули, як пташка заспівала,— винувато сказали ведмежата.

— Чули, чули! — буркотіла ведмедиха.— От вижену вас усіх з барлога, коли, по-вашому, вже весна, тоді й знатимете!

Цві злякалася, що всіх виженуть через неї на мороз.

— Не сердьтеся. Це я! — тихенько сказала вона.

Всі підвели морди наскільки могли і побачили над вухом у своєї мами (тільки вона, звичайно, не могла побачити) маленьку-маленьку пташку.

— Ану йди сюди, щоб і я подивилася,— вже лагідно сказала ведмедиха, що ти за звір.

— Я не звір, я птичка,— сказала Цві,— я не знаю, як я опинилась у вас. Справді, я сама не залітала сюди. Я зараз полечу у вирій,— додала вона, але згадала метелицю і аж затремтіла

— Куди ти там полетиш! — пробурмотіла ведмедиха. — Ти замерзнеш через хвилину. Лягай і спи вже тут за моїм вухом. Можеш поклювати наших грушок.

Цві насмілилась і сказала:

— Спати я вже зовсім не хочу, а я дуже хочу поспівати.

І вона заспівала:

Цві-цвірінь,

Весна, прилинь,

І з нею Рінь!

У барлозі стало весело-весело. Ведмедиха задоволено посміхнулася й сказала:

— Просто наче літо! Аж меду захотілося!

Того ж дня косий заєць, що завжди гасав по всьому лісі і все бачив і чув найперший, бо в нього ж такі довгі вуха і ще довші ноги,— розніс цікаву новину: у ведмежому барлозі живе Цві, яку восени схопив шуліка.

— Як же вона там опинилася? — міркували всі.

А знав про те тільки старий дуб. Він чув, як вистрілив мисливець, що полював на диких качок, і зачепив крило шуліки. Він бачив, як Цві упала непритомна під дерево. Ведмедиха, лаштуючи собі барліг на зиму, загрібала сухе листя. Загребла і Цві: її не помітно було між червоним і жовтим листям. У барлозі вона зігрілася, крильця загоїлися, вона й прокинулась.

Ясними днями в лісі бувало тепер весело. Пробігаючи повз старий дуб, і зайчик, і білка, і лисиця не могли не зупинитися. З дупла дуба, де був ведмежий барліг, лунали веселі пісні Цві. Усі ж співочі пташки відлетіли, а Цві нагадувала всім весну.

Прилетіли горобці, чечітки, снігурі, що зимували тут. Вони раділи, що Цві жива, і кликали її з собою.

Але ведмедиха висунула з своєї хати морду і сказала:

— Хай живе у мене, он ви самі гасаєте, холодні й голодні, та ви вже звикли, а вона замерзне!

Струмочок хотів подалі втекти від снігу і побіг швидко-швидко. А тому що він не знав ще дороги, бо це ж був перший весняний струмок, він і плунав то праворуч, то ліворуч.

По дорозі праворуч почув його і виткнувся зелений гострячок якоїсь рослини — два листки разом. Сонце припікало, і струмок бавився і сміявся, пробиваючи собі дорогу. Два листки розкрилися, як повіки вранці, і звідти визирнула блакитна квітка:

— Так це справді починається весна?

По дорозі ліворуч з-під кори осики вилізла мушка. Вона розправила крильця, кілька разів змахнула ними — це була її ранкова зарядка — і спитала:

— Так це справді починається весна?

А струмок біг далі по лісі і будив усіх і праворуч, і ліворуч. Витикалися з землі трави, проліски; прокидалася комашня, потягалися дерева заанімілими за зиму вітами.

Першою серед дерев прокинулася молоденька верба над рікою. Вона була тоненька-тоненька. їй легко було і потягтися до сонця, і нахилитися до води. Зараз вона потяглася до сонця — треба ж було погрітися після зими. І на гілочках у неї виступили бруньки, як білі зайчики побігли.

— Скільки я живу на світі, а ще не бачив хутряних квітів,— сказав здивовано справжній зайчик і побіг рознести цю новину всьому лісові.

Вилізли ведмежата з барлога, борюкались і бавились. Вилетіла весела Цві і сіла на вершечку дуба, мружачи очі на сонці.

— Що це? Що це?

По блакитному небу наче розсипано чорні намистинки. От намистинки більші. От вони вже як кольорові квіти. Але то не пелюстки квітів — то крила. То пташки махають крилами і летять сюди.

А найперша невеличка пташка, така самісінька, як і Цві. Ця пташка радісно вітає ліс.

— Цві! Цві! Цві!

— Рінь! Рінь! Рінь! — закричала дзвінко Цві.

Рінь зупинилася. Це ж Цві! її сестричка Цві! Вона сидить жива й весела на рідному дубі.

— Цві-та-Рінь! Цві-та-Рінь! — зацвірінчали, загомоніли всі пташки. І це вже була справжня весна.